

Dopisi za
uredništvo i
upravu šalju se na
adresu
Z A G R E B.
Draškovićeva ul. 36. I. kat.
(Lav Stera).
Rukopisi se ne
vraćaju.

ŽIDOV

HAJ'HUDI

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA.

Izlazi dvaput
mesečno.

Pretplata:
Godišnje K 10,
polugodišnje K 5,
četvrtgodišnje K 3.
Pojedini br. 40 fl.

God. II.

16. svibanj 1918. - ZAGREB - 5. sivan 5678.

Broj 10.

Na uvaženje!

Poradi općenitoga štrajka slagara u Zagrebu izašao je i ovaj broj, umjesto na 8 stranica, samo na 4 stranice. Molimo cij. pretplatnike, da uvažavaju velike poteškoće, s kojima se imadu boriti izdavači lista. Bude li do budućeg broja štrajk dovršen, izaći će „Židov“ opet u većem opsegu.

Uprava i uredništvo.

Židovsko pitanje.

Max Nordau u jednom kongresnom govoru.

... Jedno smo postigli već sada! Iznijeli smo i naglašujemo osobito židovsko pitanje, koje neki uopće tajaju, a drugi ne smatraju važnim. Mi ćemo se za to pobrinuti, da ne će izčeznuti iz vidokruga vlada i naroda i ne ćemo mirovati, dok nije riješeno u smislu cionističkom: uspostavljanje žid. naroda, koji će kao ravnopravni član stupiti u obitelj naroda.

Riješenje žid. pitanja pokus je za cijelo čudoredje čovječanstva. Civilizacija počiva na nekoliko zadnjih načela, koja se ne smiju uzdrmati niti oboriti, jer bi se inače srušila cijela zgrada. Ova su prvotna načela: Štovanje ljudskog života, jednakost pred zakonom svih neporočnih građana; dakle još kraće rečeno: „Pravda“ - „Justitia regnorum fundamentum“! Medjutim Židovi u jednoj zemlji ubijaju i robe, u drugoj vrijedjaju i zapostavljaju, a svuda s njima postupaju, kao da stoje izvan prava naroda, društvenih ugovora, ustava, pisanog i nepisanog zakona. Ako se radi o Židovima tad će se zatajiti i najjednostavnija načela civilizacije i time i ona sama. Protiv toga prosvjeduje! U ime priznatog čudoredja, zahtijevamo pravednost za naš narod od 12 milijuna. To nam se moglo uskratiti, dok je vladalo na zemlji barbarstvo, ali nam se ne smije dulje kratiti sada, kad svi organizirani narodi barem teoretski ispovjedaју civilizaciju. Dokle god postoji židovsko pitanje, moramo civilizaciju smatrati neistinom, a komedijom svaku diplomatsku konferenciju za uzakonjenje ljubavi prema bližnjemu i čovječanskih prava.

U žid. pitanje ulaze, osim prvotnih načela civilizacije, također sekundarne tendencije, koje baš sada određuju smjer svjetske politike. Danas zahtijeva svaki narod slobodnu trgovinu, svaki narod drži svojim narodnim pravom, da zapuštene zemlje privuče u kolo svjetskog gospodarstva, da puste predjele uzme pod plug i da prevelike razlike u gustoći pučanstva izjednači svrsishodnim seobama.

Sasma iste zahtjeve postavlja i cionizam. Mi hoćemo da privedemo slabo napućenoj Palestini milijune naseljenika, koji su željni rada, a mogu uspijevati samo tamo i nigdje drugdje. Hoćemo da uzmemo pod plug pustu zemlju, koja je nekoć bila židovska: da dobije vrijednost, da postane mjestom živahne izmjene dobara, cvatuće kulture, uzornog reda, na dobrobit turskog carstva, židovskog naroda i cijelog čovječanstva. Pa da takva nastojanja ne bi našla odobravanje i potporu svih vlada!

Predpostavka ovako znamenitog razvoja sastoji se, dakako, najprije u tome, da probudimo židovski narod, kako bi postao posve svijestan svojeg položaja, da ucijepimo svakom Židovu, koji ne će da židovski narod nestane, uvjerenje, kako se daljnji opstanak žid. naroda daće zajamčiti samo jednom metodom: cionističkom! . . .

Prilike u Palestini.

U Judeji, koju su okupirali Englezi, započeo je opet neki život. Samo se posvuda osjeća nestašica ljudi, jer je pučanstvo prije dolaska Engleza evakuirano. U kolonijama obradjuje se tlo, a i neke jevrejske škole počele su s obukom. Posvuda zemlja i pučanstvo trpi od posljedica ratovanja, jer se fronta nalazi usred Palestine. Ipak se židovsko pučanstvo počelo organizirati, kako bi pred oblastima moglo snažnije istupati, kad se radi o žid. interesima. Tako se sada radi o izboru predstavnništva cjelokupnog žid. pučanstva Jerusalema. Sličan pokret u Jafi i judejskim kolonijama nastoji da također dodje do ustanove jednog predstavnništva. Sve poslove, koji se tiču uspostave zemlje, rukovodi „Palestinski ured“ u Jafi zajednički s ostalim skupinama. Glasilo židovskog pučanstva biti će jevrejski list „Erec Israel“. Velike promjene očekuju u Palestini od boravka članova posebne komisije iz Londona, koja je već stigla u Palestinu, gdje će proučiti prilike, a zatim izraditi predloge, da ih onda podastre okupacionim vlastima. S velikim zanimanjem očekuju stoga Židovi svih zemalja vijesti o djelovanju ove komisije, koja se službeno zove „British Palestina Committee“ i izdaje posebno glasilo „Palestina“. Za raspoloženje u Palestini značajan je „bratski pozdrav“, što ga otposlaše zastupnici iz Jafe i kolonija cionističkom akcijom komitetu u Kopenhagen. Evo što vele današnji Palestinci: „Tek je prošlo 40 godina, od kada je mala četa mladih zanešenjaka počela da ostvaruje nekoć utopističku ideju, da se mora osvojiti zemlja predaka, znojem našeg lica i radom naših ruku, ideju, da se mora pretvoriti pustinja u cvatući vrt, gdje teče med i mlijeko. A danas vidimo Vas, naše

vodje, kako ste na čelu silnog narodnog pokreta, kojega ne odobravaju samo Židovi svih zemalja, već koji također uživaju potporu i simpatije nežidova svih civiliziranih nacija. Potpuno svijesni svojih dužnosti i svojih dnevnih zadataka, hoćemo da rame o rame s Vama, vjerno i neumorno, radimo na djelu preporoda našega naroda i naše zemlje!“ . . .

Njemačka javnost za cionizam.

Nedavno je osnovano u Berlinu društvo »Pro Palästina, Komitee zur Förderung der jüd. Palästinasiedlung«, kojemu je svrha da podupire cionizam u okviru njemačke orijentalne politike i da uputi njemačku javnost u znamenitost kulturnog i ekonomskog rada cionističkog pokreta. U upravi društva nalazimo istaknute ličnosti raznih političkih, ekonomskih i društvenih skupina. Imade tu narodnih zastupnika, sveuč. profesora, učenjaka, književnika, visokih činovnika, stručnjaka za kolonizacijska pitanja, novinara, i t. d. Spominjemo samo ova imena; Profesori: Dr. K. Ballod, dr. H. Delbrück, dr. O. Anhangen, dr. B. Blaukenhorn, dr. W. Sombart, dr. M. Weber; admiral D. v. Truppel, poslanik v. m. Raschdau, major u. m. Endres, vladin nadsavjetnik u kolonijalnom uredu, prof. dr. Zoepfl, sudbeni vijećnik vrhovne uprave Graf v. Westarp; narodni zastupnici: Erzberger, Scheideman, Gothein, Noske, Cohen; urednici: Kranold, Koliski, književnik Freiber, Börries von Münchhausen, i t. d. Sva ova imena svjedoče nam, da su trijezni Nijemci upoznali veliku znamenitost cionizma, kojega dakako ne smatraju sanjaranjem, već realnim faktorom, s kojim se mora danas računati. Ali dok nežidovska javnost raznih država i naroda smatra opravdanim cionističkim nastojanjima, dotle su još uvijek mnogi i mnogi (i naši) Židovi slijepi i gluhi za zahtjeve vremena i ne će da znadu za dužnosti prema svojoj židovskoj zajednici!

Sveuč. prof. dr. K. Ballod, Berlin, o kolonizaciji istočnih Židova.

Realno-politički problem cionizma da se rastavi u dva pitanja: Prvo, da li je u cionizmu utjelovljena veća potreba? — drugo, da li je Palestina podobna primiti veće mase naseljenika? Što se tiče potrebe, to dolaze u račun prije svega istočni Židovi. I ako je potreba iseljivanja bila očita kod istočnih Židova, to bi moglo, sada nakon pada carizma, nastati pitanje, ne će li emancipacija žid. mase imati za poslije,

dicu, da će daljne iseljivanje postati suvišnim. Ja u to ne vjerujem. Već toga radi, jer ukinućem granica naseobenog regiona nije još zadovoljena etična-religiozna čežnja, koja dolazi do izražaja u cionizmu. A drugo, držim da se položaj Židova u Poljskoj, Velikoj Rusiji i Ukrajini ne će povoljno razviti niti, gospodarstveno niti politički. Bojkot u Poljskoj, progoni u Rusiji i Ukrajini ozbiljna su opomena za budućnost. Budu li oboreni boljševici, tada će položaj Židova postati posve nepodnosiv. A ako se boljševizam održi, tada će nastati gospodarstveni preokret, kojeg veća čest Židova ne će moći izdržati. Boljševizam želi oživotvoriti povratak pojedinih individua praproizvodnji. Ako bi se Židovi u Rusiji morali pod pritiskom latiti poljoprivrede, tada će oni radije slijediti svoje stare ideje i provesti će prelaz k poljoprivredi i praproizvodnji u samoj Palestini. U Palestini dakle valja načiniti mjesta za 5—6 milijuna ljudi. To je moguće. . . .

Mir u Bukureštu.

Dne 7. maja potpisan je mirovni ugovor između centralnih vlasti i Rumunjske. VII. poglavlje glasi: Ravnopravnost vjeroispovijesti u Rumunjskoj. U Rumunjskoj uživa . . . židovsko bogoštvo. vlje istu onakvu slobodu i istu zakonsku i oblasnu zaštitu, kao što rumunjsko-ortodoksko bogoštvo. — Razlike vjeroispovijedanja ne smiju u Rumunjskoj imati utjecaja na pravni položaj stanovnika, a naročito na njihova politička i građanska prava. Izraženo načelo mora svakako biti provedeno i u koliko se odnosi na udomaćenje onih stanovnika Rumunjske, koji nemaju državljanstva, uključivši ovamo i Židove, koje su dosada smatrali tudjincima. U tu svrhu biti će u Rumunjskoj prije ratifikacije mirovnog ugovora, izdan zakon, u smislu kojega će se svi oni žitelji bez državljanstva — bilo da su sudjelovali u aktivnoj vojničkoj ili pomoćnoj službi, bilo da su rođeni u zemlji i u njoj stanuju, a potječu od roditelja, koji su se tamo rodili — smatrati ravnopravnim rumunjskim državljanima, pa će se kao takovi moći upisati kod sudova. Sticanje rumunjskog državljanstva proteže se također na suprugu, udovicu i malodobnu djecu takvih osoba.

Da li ove ustanove ugovora mogu zadovoljiti i kako će se po svoj prilici u praksi provesti, o tom ćemo izvijestiti, čim nam stignu točne informacije.

Vijesti iz jugoslavenskih zemalja.

Preminula. Nakon kratkog, teškog bolovanja umrla je u Prijedoru gospodja Ida Weiller. U vrloj pokojnici izgubio je naš cijenj. prijatelj, gosp. Arpad Weiller svoju dobru majku. Neka bude blagoslovena njezina uspomena! — U velikoj tuzi sjetio se g. A. Weiller i opet židovskog narodnog fonda, te mu je darovao svotu od hiljadu kruna za jedan maslinov gaj na ime svoje blagopokojne majke.

Promocije. Zdrav. poručnik g. Hajim Altarac i g. Cezar Kajon, promovirani su 13. svibnja na čast doktora medicine sveučilišta u Beču.

Mensa academica judaica u Zagrebu. Na sveučilištu Franje Josipa I. u

Zagrebu djeluje društvo, kojemu je svrha podupiranje ubogih i bolesnih sveučilišnih gradjana Židova, a to je »Židovsko akad. potporno društvo (Ž. A. P. D.)

Ovo je društvo osnovano god. 1904. pod imenom »Klub hrv. sveučilišnih gradjana Židova«, te je od svog postanka naišlo na simpatije židovskih gradjana, koji su taj klub materijalno podupirali. — God. 1909. promjenjena su pravila tog kluba te je isti pretvoren u Židovsko akad. potporno društvo.

Prema pravilima Žid. akad. potp. društva, svrha je društvu davanje potpora, liječničke pomoći, te nabavljanje ljekarija. Smijemo reći da imade nekoliko svršenih akademičara Židova, koji imadu baš tom društvu zahvaliti, da su mogli svoje studije dovršiti.

God. 1915. kad je rat buknuo, obustavljeno je djelovanje Ž. A. P. D. Sada su oblasti dozvolile da društvo smije nastaviti svoje djelovanje.

Preko 2 godine nije Ž. A. P. D. imalo prilike, da sabire novac, niti da priredjuje zabave, kojima je vazda bila svrha, da umnože imovinu društva.

Namiće nam se stoga pitanje, hoće li Ž. A. P. D. moći udovoljiti svojoj svrši, hoće li moći namaknuti dovoljno materijalnih sredstava, da može podupirati svoje bolesne i siromašne članove.

Bolesnih članova biti će sada više, nego što je u mirno vrijeme jer su neki na ratištu ili inače uslijed vojne službe oboljeli. Isto tako će se broj siromašnih židovskih akademičara u Zagrebu uopće povećati uslijed toga, što je otvoren medicinski fakultet i što će se otvoriti još i tehnika.

Treba stoga, da se nadje modus, kako bi se odteretilo Ž. A. P. D.

Držim da bi se to dalo provesti osnutkom uredbe »Mensa academica judaica« u Zagrebu pod upravom zagrebačke izrael. bogošt. općine.

Svrha te menze bila bi, da židovskim sveučilišnim gradjanima dade uz primjerenu cijenu hranu a, siromašnijiima besplatno.

Moglo bi se eventualno dozvoliti, da u toj menzi budu hranom opskrbljeni i siromašniji slušači trgovačke akademije, eventualno i ostalih srednjih i stručnih škola.

Razliku cijene za hranu, što bi je plašlušaći, koji bi uz popust bili opskrbljivani i cijene za hranu onih, koji bi bili besplatno opskrbljeni, plaćala bi menza iz svoju vlastite imovine.

Samo na taj bi se način moglo omogućiti mnogim našim siromašnim sveuč. gradjanima i ostalim žid. studentima da uspješno nastave svoje studije i da čim prije dodju do samostalnosti. Stoga je naša dužnost, da židovskoj mladeži omogućimo, da uz što manje materijalnih briga može svoje studije dovršiti.

Naši židovski gradjani istaknuli su se i dosada svakom zgodom svojom darežljivošću, kada se je radilo o kakovoj humanitarnoj svrši, pak smo uvjereni, da ne će ni sada uskratiti svoje materijalne, potpore ako dodje do ostvarenja ove ideje

Iznašamo ovu ideju, te pozivamo mjerodavne faktore, da se late pravodobno posla, kako bi se što prije osnovala »Mensa Judaica«.

Haor

Židovsko akademsko potporno društvo u Zagrebu. Dne 27. travnja t. g. održana je XVII. redovita glavna skupština ovoga društva, nakon što mu je opet dopušteno djelovanje. Brojno posjećenu

skupštinu otvorio je abs. iur. g. R. Veith, koji je kroz čitavo vrijeme rata sam vodio i zastupao interese društva. Iz izvještaja njegovog vidi se, da ja društvo i u to ratno vrijeme nastojalo, da vrši svoju humanitarnu zadaću, a da mu je ipak uspjelo, da poveća svoju imovinu. Kako u svom blagajničkom izvještaju ističe, bili su dohoci društva vrlo maleni, te su gotovo svi pritekli iz cionističkih krugova. Iza izvještaja tajničkog blagajničkog i knjižničarskog, te nakon što bi starom odboru podijeljen apsolutorij, a g. Veithu izražena zahvalnost i priznanje društva na velikim uslugama, prešlo se na izbor novoga odbora. Jednoglasno je izabran ovaj odbor:

Predsjednik; cand. phil. Leo Vlatko Švarc;

potpredsjednik; cand. iur. Oton Lederer;

tajnik I.: stud. phil. Vera Ehrlich, tajnik II. (Knjižničar): stud. forest. Adolf Weiler;

blagajnik; stud. iur. Ivan Schwarz;

odbornici: abs. iur. Robert Veith;

cand. phil. Josefina Abeles;

Revizori: cand. iur. Andrija Deutsch,

stud. pharm. Vladimir Breyer.

Tako nastavlja ovo društvo, koje jedino podupire bijedne Židove akademičare, opet svoje djelovanje. Nadamo se, da će naša javnost shvatiti, pogotovo u ovo ratno vrijeme, tešku zadaću društva, te dragovoljno što obilnijom pomoći i najizdašnjom potporom olakšati i onako, a naročito sada jadne prilike židovskoga djaštva.

Spomenslava Členovu u Vinkovima. Održala se 20. travnja na večer. Raspored bio je slijedeći: Gdjica Vilma Cross razjasnila je u kratko svrhu ove slave i pozdravila općinstvo. Gdjica Frida Pollak držala je predavanje o cionizmu uopće, a gdjica Mila Krakauer o životu i djelovanju dra. Členova. Općinstvo se odazvalo u prilično malom broju, čemu je ali uzrok taj, što su radi kratkog vremena tek u zadnji čas razaslane obavijesti. Dojam ove priredbe »Morije« bio je veoma povoljan, te možemo reći, da je uspjeh moralan kao i materialan ispaio posve na zadovoljstvo priredjivača.

Proslava Lag Baomera u Sarajevu. Ponovno je svanuo dan »Lag Baomera«. Toga dana t. j. 39 pr. mj. već rano u jutru sakupila se školska mladež u dvorani sefardijske škole, da prisustvuje zabavici, a u podne izišla je radosnim klicanjem pripovjedajući o svom oduševljenju.

Nakon što su djevojčice otpjevale Hatikvu otvorio je zabavu gosp. nadrabiner dr. Levi tumačeći biranim riječima znamenitost toga dana. Onda se prešlo na predstavljanje.

Kao I. točka prikazan je igrokaz »Amasa« od Grazovskog na hebrejskom jeziku. Koje li je veselje zavlдалo prisutnima vidjevši kako naši mališani konverziraju našim narodnim jezikom, tako glatko i razgovjetno, kao da su tim jezikom već od svog porođaja govorili. Osobito se je istakao učenik Atijas, a gosp. Djaena ide hvala, da je on prvi, koji je praktičnim putem htio pokazati lahkoću i ljupkost našega narodnog jezika, Time je zastidjeo one, koji su dosele pokazali slabo interesa za hebrejski jezik.

U II. točki izlazi naša spisateljica gdja Laura Papo po prvi puta pred javnost svojim duetima »Las violetas« (Ljubičice) i »El mulinero i ei karvonero« (Mlinar i ugljenar) koji su pjevani ljupkim glasićima

Satira gosp. Djaena »La alguža i la alfenete (igla i bašlija)« odigrana od učenica Bukice Eskenazi i Merjame Papo iza-zvala je gromki smijeh.

Baladom »La ermoza kantiga« (lijepa pjesma) pokazao je gosp. Djaen bogatstvo osjećaja. Izvodile su ovu točku učenice Batševa Levi i Elsa Ehrlich, te učenici Fiko Papo, Albert Sason i Izidor Levi. Alegoričnom slikom u jednom činu u stihovima „La renesansa“ (Preporod) prikazao nam je gosp. Djaen fantastičnim slikama dugovječnu borbu našega naroda za opstanak.

Tu se istakoše učenici Albert Sason Šandor Levi, Zlatica Levi, Naći Levi, Blanka Danon, te Majer Altarac.

Nakon što je bila ponovno intonirana narodna himna razidjoše se prisutnici. U 7 sati pop. ponovljena je prestava za odrasle. Predstave je s mnogo mara i ljubavi priredio g. inspektor Djaen čiji rad zaslu-žuje svaku hvalu i priznanje.

Salomon ben David.

Osnutak djevojačkog društva u Bijeljini. Ovdašnja je židovska omladina osnovala 1912. godine „Jevrejski napredni klub s čitaonicom“, Klub je priredjivao svake subote lijepa i korisna predavanja, kadmada i zabave, a vazda sabiralo se za narodni fond. Svjetski rat onemogućio je ubrzo djelovanje kluba, jer su gotovo svi odbornici i većina članova morali u vojsku. Medjutim su nastale bolje prilike za nastavak prije rata započetog rada. Jer iz našeg glasila „Židov“ vidimo, da se je židovska omladina jugoslavenskih zemalja posvuda probudila na nov rad. Kako su ovdje zasad djevojke u većini, to smo odlučile, da osnujemo jednog cijonističko djevojačko društvo, kojemu će biti svrha: Upoznavanje žid. povijesti i književnosti, budjenje narodne svijesti, odgoj žid. djece, promicanje društvenosti. Nadamo se, da ćemo poslije mira moći dočekati svoju braću u zajedničkom po nama osnovanom domu. Živo želimo, da bi taj dan što prije osvanuo!

B' not Jerušalajim.

Šekel i Centralni fond 5678. Unišlo je od 13. travnja do 15. svibnja o. g. Grete Hirschl, Bjelovar 20 članova K 40.— Žora Hirschl, Križevac, 35 „ „ 70.— Sabetaj Levi, Bihać, 10 „ „ 28.— Zora Lausch, Ludbreg, 10 „ „ 22.— Adolf Sommer, Mitrov. 20 „ „ 40.— Zadik Baruch, Bjelina 60 „ „ 120.— Feldpost, 10 „ „ 75.— Zagreb, 10 „ „ 192.—

Dakle za 209 čl. unišlo K 587.—

Za central-fond darovaše još posebno: Hugo Fuchs, Djakovo K 100.—, Sabetaj Levi, Prijedor K 10.—, Karger i Deutsch, Prijedor K 15.—, Salamon Meworach, Prijedor K 20.— dok je Sarajevo, doznačilo a kto šekela i centralfonda K 700. Nadalje je za Mišmar uplaćeno po poručniku Žigi Neumannu za ožujak. travanj, svibanj K 36.—, a po Lavu Sternu za svibanj K 12.—. Ukupno 209 šekela sa K 1.480.—, a sa prije iskazanim, za 5678, svega 583 članova sa K 2.933.50.

Sumišljenici! Dužnost je svakog pristaše bazelskog programa da plati svoj porez, t. j. šekel, za godinu 5678. Tkogod može, neka plati također dragovoljni »ratni« prinos centralnom fondu svjetske cijonističke organizacije. — Poduprimo izdašnu organizaciju, koja pred cijelim svijetom snažno istupa za prava i interese židovskog naroda!

Vijesnik

povjereništva Žid. narod. fonda za jugoslaven. zemlje austroug. monarkije.

Upozorenje.

Poradi pomanjkanja prostora nijesmo mogli uvrstiti u ovaj broj Iskaz Žid. narod. fonda.

Pregled darova

koji su stigli povjereništvu od 10. IV. do do 10. V. 1918:

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 2886.02
iz Bosne i Hercegovine . . . „ 2767.45
iz za posjed. zemalja i garnizona . „ 230.70

Ukupno K 5884.17

Od 1. januara do 10. maja 1918. unišlo je ukupno K 40.809.18.

Što nam govore brojke!

Od 1. siječnja 1918. do 10. travnja 1918. unišlo je kod našega povjereništva za ŽNF. ukupno K 34.925.01. Vrlo lijepa svota. Pro-matrajuć ali statistiku, koliko su za taj uspjeh pridonijela pojedina mjesta, moramo izraziti naše nezadovoljstvo, jer nekoja mjesta, od kojih smo pravom više očekivali, pridonijela su za taj svaukupni iznos upravo smiješno maleni prinos, a to znači, da je uspjeh mogao biti dvostruk, da su svi naši povjerenici i sumišljenici jednakom ljubavi i jednakom ustrajnošću radili za našu najveću narodnu svetinju, za Žid. narodni fond.

Za ilustraciju uspjeha u pojedinim mjestima navesti ćemo tek neke brojke u nadi, da će ona mjesta, koja su zaostala, u buduće povišenim silama nastojati, da dostignu, ako već ne prestignu ona mjesta, u kojima se je do sada uspješnije radilo. Evo nekih brojki:

Zagreb K 8.556.79. Sarajevo kruna 6.239.91, Osijek K 118.— (II) Vinkovci K 1.445.—, Brod n/S K 18.22 (I). Požega K 30.—, Sisak K 40.—, Vukovar K 20.—, Prijedor K 1.343.55, Zemun K 825.46, Šamac K 228.98, Gračanica K 661.70.

Brojke ove govore nam jasnim jezikom: Osijek, kolijevka cijonističkoga rada u Hrvatskoj, sijelo naših predstavnika, pridonasa K 118.—, pa Brod n/S, Požega, Vukovar, sva mjesta s dosta lijepim brojem, pa još k tome imućnih Židova, pridonasa-šaju po K 20.—, 30.— i 40.—, dok Prijedor sa svojih 7 obitelji pridonasa K 1.343.55, Gračanica s nekoliko Židova K 661.70, Tuzla K 2.133.60, Bjelina K 2.018.60.—

Imademo još mjesta, koja nijesu niti iz daleka onoliko pridonijela, koliko bi to odgovaralo broju i imućstvenim prilikama Židova, tako: Daruvar K 150.—, Kopriv-nica K 287.60, Djakovo K 356.06, Križevci K 539.78 Mitrovica K 195.—, Ogulin K 50.—, a da i ne govorimo o onim mjestima, iz kojih nijesmo primili niti jednoga člira kao na pr. Našice, Varaždin, Glina, Petrinja, Nova Gradiška itd. itd. U tim mjestima kao da ne stajuju Židovi?!

Tom prilikom moramo naše povje-renike upozoriti, da su škrabice, jedno od

najprikladnijih sabirnih sredstava, potpuno zanemarene. Imade mjesta gdje je poraz-mješteno do 100 škrabica, a baš iz tih mjesta stiže nam najmanje prinosa. Dužnost je svakoga povjerenika voditi točnu eviden-ciju škrabica i redovito ih ispražnjivati.

Za koloniju Členov primili smo do sada ukupno K 6287.15 od toga najviše iz Zagreba, Vinkovaca, Bijeline, Banjaluke, iz Sarajeva vrlo malo, a iz svih drugih mje-staništa! Sumišljenici, povjerenici! Proučite sve te brojke! One vam govore, da niti jedno mjesto nije potpuno udovoljilo svojoj dužnosti. Zato te brojke treba, da Vas bodre na rad, kako bi Vaša mjesta u go-dišnjoj statistici Žid. narodnog fonda zauzela ona mjesta koja ih idu po broju židovskih žitelja i po njihovim imućstvenim prilikama. Iskaz Židovskoga narodnoga fonda biti će ogledalo u kojem ćemo vidjeti kakove Židove imademo u pojedinim mje-stima. Da Židovski narodni fond izvrši svoju zadaću. potrebni su mu ogromni kapitali Na židovskom je narodu, da sjedinjenim silama te kapitale namakne. Skupljajte svi zajedno, svaki za se, svaki u svom krugu, u svako doba i svakom zgodom!

Iz uprave Ž. n. f.

Gdja Klara Barmaper ne vodi više upravu, ali ostaje članom Zem. povjereništva Ž. n. f. — Upravu Zem. povjereništva Ž. n. f. preuzela je gdjica Mirjam Weiller. Adresa nepromijenjena: za listove „Uprava Zem. povj. Ž. n. f. Zagreb, Petrinjska ulica 22“, a za novac „Banka za trgovinu, obrt i in-dustriju d. d. Zagreb, za račun Ž. n. f.“

Prijateljima Žid. narodnog fonda!

Povjereništvo Žid. narodnog fonda u Beču ne prima više niti jednoga prinosa iz jugoslavenskih zemalja. Svi iznosi imadu se isključivo nama slati. Tom prilikom slobodni smo upozoriti, da nam je bečko povjereništvo predalo stanje pojedinih tamo otvorenih računa za upis u zlatnu knjigu, maslinove gajeve i vrtove, tako da ćemo o tome dalje mi voditi račune.

Bilješka.

Časopis za zreliju židovsku mladež. Još za života dra. Herzla počeo je izlaziti u Beču dobar časopis za zreliju žid. mladež: „Unsere Hoffnung“, koji je prije rata prestao izlaziti. Time je nastala praznina, koju je valjalo što prije ispuniti. I eto, u dobar čas, pojavio se novi časopis, za kojim već dugo čezne omladina, kojoj je ozbiljno stalo do njenog židovstva. Zove se „Jerubaal“ a izlazi od 1. svibnja kao mjesečnik. (Jerubaal. Eine Monatsschrift der jüd. Jugend. Verlag R. Löwit, Wien I. Fleischmarkt 1.) Godišnja pretplata K 13.20, četvrtgodišnja K 3.30. Časopis uređuje poznati žid. učenjak i pedagog, dr. S. Bernfeld.

Preporučujemo najtoplije ovaj časopis našoj svijesnoj mladeži. Radi uputa valja se obratiti na gore označenu nakladnu knji-žaru, koja također izdaje vrlo informativni časopis: „Blätter aus der jüd. Jugendbewegung.“ Četvrtgodišnje K 1.10.

ZAHVALA.

Zahvaljujem se iz sveg srca gdji Rosi i gosp. Jakovu Meworachu, radi velike požrtvovnosti, s kojom su nje-govali u teškoj bolesti moju nepre-žaljenu, premilu majku, gdju Idu Weiller. Zahvaljujem se također najulju-dnije veleč. g. rabinu Kelleru, koji je držao dirljivi nadgrobni govor. Konačno se zahvaljujem najtoplije svima onima, koji su miloj pokojnici iska-zali posljednju počast kao i c. znan-cima i prijateljima, koji su mi usmeno ili pismeno izrazili svoje saučešće.

Prijedor, 25. ijara 5678.

Arpad Weiller

TVORNICA ŠTAMPILJA

ŠANDOR SCHNELLER

REZBAR — GRAVEUR

ZAGREB

MARIJE VALERIJE ULICA BROJ 6.

PREVOZE ROBE I POKUĆSTVA U
GRADU I IZVAN GRADA PREUZIMA

JOSIP MÜNZER

Jurišićeva ulica broj 20.

TELEFON 4-28. 21-95.

OBAVLJA SVAKI PREVOZ POKU-
ĆSTVA I ROBE NAJSAVJESNIJE I
NAJJEFTINIJE.

Prva hrvatska štedionica

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica: - u Zagrebu. - Pričuva: -
K 10.000.000.— K 17.000.000.—OODRUŽNICE: Bjelovar, Brod n.S., Cirkvenica, Delnice,
Karlovac, Kraljevic, Novi, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka,
Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika gorica, Vinkovci,
Virovitica, Vukovar, Zemun.

ISPOSTAVE: Požega, Osijek donji grad, Vinica.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun.
Eskomptira mjenice i devize.

Prima na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Podijeljuje hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje 4 $\frac{1}{2}$ %-tne založnicekoje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost
i jamčevnu sigurnost.

Mjenjačnica

Prve hrvatske štedionice, Ilica 5.

Prodaje i kupuje sve vrsti srećaka, vrijednosnih papira,
zlatnog, srebrenog te papirnato novca, unovčuje ku-
pone besplatno. Obavlja burzovne naloge. Izdaje čekove
i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju i akreditiva
na sva tu- i inozemna mjesta vrlo kulantno.Prodaje sve vrsti srećaka na obročno otplaćivanje naj-
kulantnije. Izdaje promese na sve vrsti srećaka. Pre-
uzima reviziju srećaka i vrijednosnih papira, besplatno.
Osigurava srećke proti gubitku u tečaju. — Preuzima
u pohranu vrijednosne papire. Iznajmljuje pojedine pre-
tince Safe-pohrane.Glavna kolektura kr. povl. razredne lutrije.
Prodaja srećaka kr. držav. lutrije.

Hrv. sveopća kreditna banka

dioničarsko društvo

u ZAGREBU, Ilica 25, i podružnica u Karlovcu

Uloške

preuzimlje uz najpovoljnije uka-
maćenje, na uložne knjižice ili
na tekući račun, te ih bez ob-
zira na postojeće ili buduće usta-
nove moratorija isplaćuje.Svi u bankovnu struku zasjecajući
poslovi obavljaju se najkulantnije.

Posebno odijelenje za prodaju sladora

Zagreb, tel. br. 621, 7371 1590.

Karlovac, telefon br. 79

Utemeljena god. 1868.

Utemeljena god. 1868.

HRVATSKA ESKOMPTNA BANKA

Ilica broj 3. ZAGREB Ilica broj 3.

Dionička glavica 134 milijuna kruna.

Pričuva 5,6 milijuna kruna.

Bankovni odjel.

Eskomptira mjenice i de-
vize.Prima novac na ukamaćenje
na uložne knjižice, doznačnice ili
tekući račun, te doznačuje is-
plaćivanja na sva tržišta tu i
inozemstva.Izdaje kreditna pisma na tu
i inozemstvo.Preuzima u pohranu vrijed-
nosne papire i stavlja stranka-
ma na uporabu posebno ure-
đene blagajne (Safe-Depot)
pod ključem same stranke i su-
zatvorom zavoda uz umjerenu
pristobu.

Odlučio za šumske poslove.

Podržaje vlastite pilane za
proizvodnju svih vrsti hrastove i
bukove rezane gradje.Podržaje ljuštenju za proiz-
vodnju pascona.Proizvodnja exportnesklade
i drva za gorane na veliko
i t. d.

Financira šumske poslove.

Mjenjačnica.

Kupuje i prodaje vrijednosne
papire.Kupuje i prodaje inozemni
kovani i papirni novac.Isplaćuje predujmove na za-
log vrijednosnih papira.Unovčuje kupone te izžre-
bane papire i srećke.Prodaje na obročno otplatu
srećke svake vrsti po jedan ili
po više komada prema izboru.kupca s bezodvlačnim pravom
igre.Prodaje vlastite 4 $\frac{1}{2}$ % založ-
nice koje su pupilarno sigurne,
spособne za svake vrsti jamčev-
vine, kao i za vojno-ženidbene
jamčevine, te su vrlo podesne
za koristonosno ulaganje prišted-
nja. Obavlja besplatno evidencu
žrebanju srećaka i drugih žre-
banju podvrženih papira.

Hipotekarni odjel.

Podijeljuje na zemljišni posjed,
a u većim gradovima i na najam-
ne kuće Hipotekarne zajmove
na amortizaciju.Podijeljuje na temelju grad. na-
crta i troš. u većim gradovima
Amortizacione zajmove kao
gradjevne vjerisije.Podružnice: u Osijeku, u Vinkovcima i Petrinji.
Javno skladište: u Zagrebu.